

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Γ΄.

Υ

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 11 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1912

Υ

ΑΡΙΘΜΟΣ 466

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕΝ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Α. Ε. Κουβέντες -- 'Ο Πειραιάς.
ΙΔΑΣ. Έλληνοβουλγαρικά (τέλος).
ETTORE MOSCHINO. Τριστάνος και 'Ιζόλδη (μεταφρ.
Ν. Ποριώτης) συνέχεια.
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ. Πολιτική 'Επιθεώρηση.
Γ. Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ. Κριτικά σημειώματα -- 'Ιδα: «'Οσοι
ζωντανόι»,
Α. Τ. Χαράνη.
Α. ΤΡΑΝΟΣ. Φιλελεύθεροι (Δ').
Σ. ΣΚΙΠΗΣ. Τά «Δυο αδέρφια» του Ψυχάρη (τέλος).
Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΙΔΑ: ΟΣΟΙ ΖΩΝΤΑΝΟΙ

Ἡ ξεχωριστὴ ἀτομικότητά τοῦ συγγραφέα, νὰ δῶ, τι πρῶτα πρῶτα διαφέρει τὸν κριτικὸν. Μέσ' ἀπὸ τὴς γραμμῆς θὰ διαβάσῃ, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν τεχνίτην θὰ θελήσῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ βρῇ. Δὲν πολυσοκίττειται γιὰ μιὰ τυχαία καλλιτεχνικὴ ἐπιτυχία ἑνὸς ἀνθρώπου κοινοῦ, ποῦ — τὸ ξέρει — στείρα θὰ μείνῃ σὰν τὴ στείρα τὴν ψυχὴν του. Ὅμως πάντα τὸ πρῶτον τοῦ μέλημα θὰ εἶναι ν' ἀνακαλύψῃ ἔστω καὶ λίγα μονάχα λαμπυρίσματα ποῦ θὰ μπορέσουν ἀργότερα νὰ δώσουν μιὰ δυνατὴ προσωπικότητα. Ὅπου μιὰ τέτοια φλόγα ζωῆς αἰώνιας ποῦθενὰ δὲ φωτίζει τὸ ἔργον, ὁ συγγραφέας εἶναι χαμένος, κ' ἡ ἐπιεικέστερη κρίσις, μιὰ καταφρονετικὴ σιωπὴ.

Τί χαρὰ ἔμωσ γιὰ τὸν κριτικὸν σὰ νοιώθῃ κάτω ἀπὸ τὴς σελίδες ἑνὸς βιβλίου σὰν κάτω ἀπὸ ἕνα πέπλον, μιὰ ψυχὴν ν' ἀνασαίνειν — ἕνα κορμὶ ποῦ ἀναταράσσεται, ποῦ κουνιέται, ποῦ τρεμοσαλεύει. Σὰ λέπια ξεφλουδίζονται καὶ πέφτουν τότες οἱ λέξεις, οἱ συλλογισμοί, κάθε ὑλικὸ ἐμπόδιον, ἡ ἴδια ἡ

ζωὴ σου μιλάει μὲ τὸ στόμα τῆς, καὶ ἀναπνέεις καθαρὸν ἀέρα, ἥλιο, φῶς. Πόσο ἀνάξιος θὰ δειχνοῦσιν, ἂ σὲ μιὰ τέτοια περίστασις οἱ μικρὲς τοῦ ἔργου ἀδυναμίαι (ποῦ εἶναι σὰν ἡ ζυγλοφτονη ἐκδίκηση τῆς Φύσεως ἀγνάντια στὸ ἀνθρώπινον μεγαλεῖον) δὲν κατωρθώσανε νὰ σοῦ ἀφήσουν ἀνάλλαχτη μιὰ τέτοια ἐντύπωσις. Θέλεις νὰ κατακρίνης τὴν ἀνεπάρκειαν μερικῶν ἰσχυρισμῶν, τὴν ἀντίφασιν σὲ μερικὰς γνώμεις, καὶ νομίζεις πὼς καταδικάζεις μ' αὐτὰ τὸ συγγραφέα, καὶ δὲ βλέπεις πὼς ἔλη ἡ καταδικη πέφτει ἀπάνω σου, κοντόθωρον κριτὴν, ἐσένα ποῦ ὁ στενός σου ὁ ψυχικὸς κόσμος, ἀνήμπορος ν' ἀνοιχτῇ σὲ μιὰ γενικὴ ἐπισκόπησιν, σκοντάφτει πάντα σὲ ἀσήμαντας μικρότητες; «Εἶν' ἀδύνατον νὰ μὴν πιστέψῃς πὼς ἔχεις νὰ κάνῃς μὲ Θεῶν τέκνα, ἀκόμα καὶ ἔ, σὰ μιλάει, οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦς δὲν εἶναι πιθανοὶ καὶ ἀναντίρρητοι».

Οἱ ξεχωριστοὶ ἄνθρωποι ἔρχονται στὴ ζωὴ μὲ μιὰ βούλα στὸ μέτωπόν τοῦς. Ἀμέσως τοῦς γνωρίζεις. Δὲν εἶναι κεινοὶ ποῦ κουλουριάζονται καὶ σέρπονται καὶ βάζουν ὄλα τοῦς τὰ δυνατὰ γιὰ νὰ φτάσουνε κάπου. Δὲν τὴ ζητᾶνε τὴν ὑπεροχὴν. Τοῦς δόθηκε. Καὶ πολλὰς φορὰς τοῦς βαραίνει σὰν ἕνα χρέος ἀγνάντια στὴ ζωὴν. Καὶ σὲ στιγμὰς λιγοψυχίας, δταν αἰσθάνονται τὴ δυσαναλογία τοῦ πόθου τοῦς μὲ τὴν πραγματικότητά, τότες ὀνειρεύονται μιὰ ἡσυχὴ ζωὴν μετρημένην, μιὰ ζωὴν ἀνθρώπων κοινῶν, χωρὶς μεγάλους πόνους καὶ χωρὶς μεγάλας χαρὰς, μιὰ ζωὴν ἀπόμωρον. «Κρίμα νὰ μὴν μποροῦμε νὰ τοῦς ἀκολουθήσομε καὶ μεῖς» ξεφωνίζει ὁ Ἰδὰς σὲ μιὰ ὥρα ἐσωτερικῆς ἀνημπορίας, μιλιώντας γιὰ κάτι τέτοιους μικροὺς ἀνθρώπους. Γιατὶ τὸ ξέρει «πὼς τὰ κύματα τῆς αἰωνιότητος ἀναβλύζουσι ἀπὸ τὰ βάθη τὰ ἀγνωρίστα τῆς ψυχῆς του», τὸ ξέρει πὼς «αὐτὸς εἶναι κάτι». Καὶ εἴτε ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους εἴτε καὶ μακριὰ τοῦς, θὰ εἶναι πάντα ὁ νικητῆς, ὁ νικητῆς γιὰτὶ κατώρθωσε νὰ εἶναι ὁ μνηαχός, δημιουργώντας μιὰ προσωπικότητα καὶ δίνοντας μιὰ δικήν του ξεχωριστὴ θεωρίαν, ἕνα πνευματικὸν ἄρωμα στῆς κοινῆς ζωῆς τὸ ἀχρωμὸν καὶ ἀμόριστον ὑλικόν.

Νὰ νοιώθῃς πὼς δίνεις στὸν ἄμορφον τὸν ὄγκον μιὰ δικήν σου μορφήν καὶ νὰ πιάνης τὴν κρυφὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων — νὰ καταλαβαίνῃς, σημαίνει νὰ δημιουργῇς. Δημιουργεῖς καὶ πιάνεις τὸν ἑαυτὸν σου. Τί περισσότερο μπορεῖ νὰ δοθῇ σ' ἕνα ἄνθρωπον, καὶ τί μπορεῖ πάρα πάνω νὰ ποθῆσῃ; Καὶ τί σημα-

σία έχουνε ή ζωτικότητα της φυλής, ή αναγέννηση της Ελλάδας, ή νίκη του δημοτικισμού ή και του σοσιαλισμού, μπροστά σε μια τέτοια μεγάλη νίκη; Ο Ίδας το νοιώθει αυτό, μα σ'α να μὴ θέλη νὰ μᾶς τὸ μαρτυρήσῃ. «Τὸ ἔθνος εἶναι ὄργανο γιὰ τὴν τελειοποίηση τῶν ἀτόμων. Ἀπὸ τὸ καλλιτέρεμα τῶν ἀτόμων θὰ βγοῦν οἱ ἐξαιρετικοὶ ἄνθρωποι ποὺ μόνον μὲ ἐνδιαφέρουν ἀλήθεια». Καὶ γι' αὐτὸ καταπιάνεται νὰ κοινήσῃ τὸ ἀποκαρωμένο τὸ ἔθνος του καὶ θέλει νὰ ψυχήσῃ καινούργια ζωὴ στὸ ἀρρωστημένο τὸ αἷμα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἐργάζεται ἀκούραστα καὶ γράφει ἄρθρα καὶ τινάζει στὸ λαὸ προκήρυξεις γιὰ νὰ τοῦ τονώσῃ τὸ ζωϊκὸ του τὸ αἷσῃμα. Ἐνα βῆμα πάρα πάνω καὶ θάνοιθε πόσο ἐξωτερικὲς κι ἀδιάφορες εἰν' αὐτὲς οἱ ἐνέργειες, πόσο ἀρνητικὸ ἓνα ἄρθρο σὰν τῆ «θέση τῆς Τουρκίας», πόσο θετικὸ ἓνα βιβλίον σὰν τὸ «Ὅσοι Ζωντανοί». Γιατὶ θετικὴ ἐργασία δὲν εἶναι κείνη ποὺ πασκίζει μὲ διάφορες προπαγάντες νὰ δημιουργήσῃ μιὰ σωστότερη τάχα ἐξωτερικὴ πραγματικότητα, ἔσο κείνη ποὺ φανερώνει μιὰ στέρια πνευματικὴ ἀξία, ἔσο κείνη ποὺ δείχνει τὴ δημιουργία κάποιας πνευματικῆς ὀντότητας.

Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη, παίρνοντας ὁ Ίδας τὸν πατριωτισμὸ σὰν ὄργανο γιὰ τὴ μόρφωση τοῦ ἐγώ του, τὸν ἀρνιέται ἀπὸ μιὰ μεριά, ἐνῶ ἴσα-ἴσα θέλει νὰ τὸν πλατύνη, βάζοντας συνάμα περισσὰ ἐμπόδια στὴν ἀληθινὴ μόρφωσή του. Γιατὶ ἐνῶσῃ ὁ πατριωτισμὸς δὲν εἶναι μέσα μᾶς σὰ μιὰ φωτιά, ποὺ καίει καὶ ποὺ ἐξυλώνει, σὰ μιὰ πίστη, μὲ σὰ μιὰν ἀρχὴ γιὰ τὴν τελειοποίηση τοῦ ἀτόμου, ἢ πατρίδα παύει πιά νὰ εἶναι τὸ κέντρο τοῦ διαφέροντος μᾶς, ἢ πατρίδα σδῆνεται μπροστὰ στὴν ἀπεριόριστη ἀνάγκη μιᾶς ἀλλοιώτικῆς μόρφωσης τοῦ ἐγώ μᾶς.

Εἶναι τὸ ἀδύναμο σημεῖο τῆς ἐργασίας τοῦ Ίδα. Κι ἂν ἴσως εἴχαμε κάποια ἀπιστολία γιὰ τὴν ἀκρίβεια τῆς παρατήρησής μᾶς αὐτῆς, πάντα ἢ σύγκριση τῶν νατσιοναλιστικῶν προπαγαντικῶν ἄρθρων τοῦ συγγραφέα μὲ τὰ καθαρὰ ἀτομιστικὰ βιβλία του θὰ ἐπικύρωνε τὴν παραπάνω γνώμη. Διαβάστε τίς τρεῖς προκήρυξεις, διαβάστε τὰ πολιτικά του τ' ἄρθρα στὸ «Νουμᾶ». Θὰ σᾶς ξαφνίσῃ ἢ χαλαρότητα τοῦ ὕφους, κάτι τι τὸ περίσσια δημοσιογραφικὸ καὶ τὸ αἰόνο. Ἡ σφιχτὴ κ' ἢ ἀντρίκειχ ἢ φράση, ἢ δύναμη μᾶς ἀσυνήθιστης ἐνεργητικότητας, ἢ φωτιά ἐνὸς ἀκράτητου ἐνθουσιασμοῦ ὅλ' αὐτὰ τοὺς λείπουνε. Θὰ μπορούσαμε ἴσως νὰ ποῦμε, ὁ συγγραφέας ὁ ἴδιος λείπει ἀπὸ κεῖ, ἀκόμα κι ὁ ἄνθρωπος τοὺς λείπει. Εἶναι ἄρθρα γραμμένα ὄχι ἀπὸ μιὰ ἐσώψυχη ἀνάγκη, μὰ σὰ γιὰ νὰ ξεπληρωθῇ ἓνα ξένο χρέος, ποὺ ὁ Ίδας ἐπιμένει νὰ τὸ νομίζει δικὸ του. Δύνα-

μες πολύτιμες ποὺ σκορπίζονται στὰ χαμένα. Γιατὶ σελίδες σὰν τὸ «Αἰώνιο Διάδα» ζυγίζουνε βαρύτερα ἀπ' ὅλες μᾶζι τίς ἀκυβέρνητες ἐνέργειες γιὰ μιὰ κοινωνικὴ τάχα μεταρρύθμιση. Αὐτὲς μᾶς κάνουνε νὰ γελᾶμε μὲ ὑπερβολικὲς προσπάθειες, ποὺ σὲ τίποτε δὲ βγαίνουνε, ἐκείνες ὅμως μᾶς δείχνουνε κάτι, μᾶς δείχνουν ἓναν ἄνθρωπο.

«Τίποτε ἀνθρώπινο δὲν τὴν πειράζει γιατί τὰ κύματα τῆς αἰωνιότητας ποὺ ἀναδύζουσι ἀπὸ τὰ βάθη τὰ ἀγνώριστα τῆς ψυχῆς του, τόσο ὀρυκτικὰ βγαίνουν ποὺ σκεπάζουσι τὰ πράματα τοῦ κόσμου, τὰ χρωματίζουν καὶ τὰ μεταμορφώνουσι. Ἡ δύναμη τῶν κυμάτων του εἶναι δυνατότερη ἀπὸ κάθε ἄλλη δύναμη καὶ ἀπὸ κάθε τοῦ κόσμου πρᾶμα». Νὰ ὁ Ίδας! Εἶναι σὰ νὰ παραμερίξῃ μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια, τοὺς πέπλους μ' ὅσους θέλησε τὰ πιὸ βαθιὰ τῆς ψυχῆς του νὰ μᾶς σκεπάσῃ. Γιὰ μιὰ στιγμὴ κι ὁ ἴδιος τὴν τρέμαζε μιὰ τέτοια οὐσιαστικὴ ἐξομολόγησι. Μὰ γιατί νὰ πασκίζουμε νὰ κρυθώμαστε; Τὰ φερσίματά μᾶς περισσότερο μᾶς προδίνουσι ἀπὸ τὰ λόγια μᾶς. Γράφει τὸ «Ἡρώων καὶ Μαρτύρων Αἷμα» τάχα γιὰ νὰ δώσῃ ζωὴ στοὺς ξέψυχους Ρωμιοὺς. Καὶ τὸ πιστεύει. Μὰ μέσ' ἀπὸ κάθε σελίδα τοῦ βιβλίου, μὰ μέσ' ἀπὸ κάθε ἀράδα μιὰ φωνὴ ξεπετιέται: «Τί μὲ νοιάζουσι ὅλ' αὐτὰ τὰ περαστικά καὶ τὰ τιποτένια; Ἡ αἰωνιότητα. μονάχα μέσα στὸν ἑαυτὸ μου ἀνασαίνει».

Ἀληθινὰ λεύτερος ἀπὸ τὰ δεσμὰ ἐνὸς ψεύτικου κι ἀπ' ὄξω ἐπιβαλλέμενου πατριωτισμοῦ, σὲ ὥρες ποὺ ἀπουγκράζεται τὰ μουσικὰ μιλήματα τῆς ψυχῆς του, γράφει ὁ Ίδας τρία μοναδικὰ βιβλία. Τοῦ δόθηκε ἢ ἐξαιρετικὴ χάρη ἓνα-ἓνα ν' ἀνεβῇ τὰ σκαλοπάτια μιᾶς ἀνώτερης ζωῆς. Κι ἂν ἐνεργεῖ κι αὐτὲς σὰν ἄνθρωπος μέσα στοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἂν «παίρνει καὶ ρουφᾷ τὴν πνοὴ τῶν ρόδων τοῦ καιροῦ του» ὅμως «ζει πάντα μὲ τὸ ἔραμα τῆς αἰωνιότητας ὅπου οἱ ἄνθρωποι φαίνονται σὰ μύγες». Ἄμα φτάσῃ κανεὶς σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τῆς συντελικῆς πνευματοποίησης τῆς ζωῆς του, πλουταίνοντας μὲ περίσσιο πνευματικὸ χυμὸ μιὰ στεγνὴ πραγματικότητα, τότες ἔχει πετάξῃ ἀπὸ πάνω του κάθε δεσμὸ, κι αὐτὸς μεταμορφώνεται σὲ δημιουργὸ, κ' εἶν' ὁ κόσμος δημιούργημά του. Εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ κάθε φανέρωμα τῆς πρόσκαιρης ζωῆς, ἀπ' ὅλα κείνα ποὺ συγκινούνε τίς ἀνθρώπινες καρδιές, γιατί μέσα στὸ κορμί του ποῦναι ἀλαφρό, ἢ καρδιά του ἔπαψε πιά νὰ χτυπάη καὶ νὰ ποθῇ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν νέκρωσε τὴν καρδιά του. Κ' ἢ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ποὺ βρίσκειται μέσα σ' ὅλο μᾶς τίς ψυχές, μὰ ποὺ λίγοι μονάχα δύνονται καὶ τὴν ἀκοῦνε, ἢ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ὅλο καὶ καθαρώτερη γίνεται. Πνίγοντας μέσα σου κάθε ἄλλη φωνή,

νά τὴν ἀκοῦς αὐτὴ μονάχη, πεντακάθαρη, ξεχωριστή. Νά τὸ μεγάλο τὸ χρέος ἀγνάντια στὴ ζωὴ, ἀγνάντια στὸ Θεό. Ὅσο γιὰ τ' ἄλλα; «τί ἀνάγκη νὰ θέλῃ τίποτε, ἀφοῦ αὐτὸς εἶναι κάτι;»

ΓΙΩΡΓΟΣ Ν. ΠΟΛΙΤΗΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Ο ΠΕΙΡΑΙΑΣ

Ἐνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα χαρακτηριστικά τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἶτανε ποῦ ἀγαποῦσανε πάντα νὰ φαίνονταν τὸν ξένο ταξιδιώτη μὲ μεγαλόπρεπα καλλιτεχνήματα ὅταν πρωτόμπαινε στοὺς λιμένες τους. Κι ὄχι μονάχα μὲ κολοσσούς καθὼς στὴ Ρόδο, ἢ μὲ λιοντάρια καθὼς στὴ Μίλητο, παρὰ καὶ μ' ἔξοχα χτίρια καὶ μνημεῖα στημένα κι ἀραδιασμένα ἀπ' ἄκρη σὲ ἄκρη τῆς προκυμίας, καὶ πάλε ἀπὸ τὴν προκυμία ἴσου μὲ τὴν Ἀκρόπολη. Περιστήλια, στοές, βρύσες, ἀγάλματα, ὅλα μελετημένα καὶ κανονισμένα μὲ τρόπο ποῦ νὰ χτυπάνε στὸ μάτι τοῦ ξένου ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ποῦ κατοῦσε στὴ γῆς τους.

Καλλίτερες περιγραφές τῆς ἑλληνικῆς αὐτῆς φιλιρέσκειας δὲν μποροῦμε, θιαροῦ, νὰ βροῦμε ἀπὸ τὶς δολοζώντανες εἰκόνες ποῦ μᾶς ἔδωσε τώρα τελευταῖα ὁ χαριτόγλωσσος κι ὁ βαθιοσπούδαστος Felix Sartiaux στὸ ἔργο του, «Villes mortes d'Asie Mineure».

Διαβάζοντάς το αὐτὸ τὸ βιβλίο, καὶ θιμάζοντάς τις ἀρίφνητες δημοφιῆς ποῦ στολίζανε τὶς ἑλληνικὲς λιμενόχωρες τῆς Μικρασίας τοὺς καιροὺς ἐκείνους, ποῦ δὲν εἶτανε δὴ καὶ καθαυτὸ κλασικοί, θέλοντας μὴ θέλοντας σὺλλογίστηκα ἄξιφνα τὸ σημερινὸ μας τὸν Πειραιᾶ! Καὶ μοῦ φάνηκε σὰ νὰ γκρεμίστηκε ὁ νοῦς μου ἀπὸ ὀλόχρυσά οὐράνια σὲ ὀλόμυρα γήινα σκοτάδια.

Λὲς καὶ φιλοτιμηθήκαμε, μὲ τὴ λεβαντίνικη δυσωδία κι ἀκαταστασιά τοῦ σημερινοῦ λιμένα τῆς Ἀθῆνας, νὰ προειδοποιήσουμε τὸν ξένο πῶς ὅσα θὰ δῆ στὴν Πρωτεύουσά μας λαμπερὰ καὶ μαρμαρένια, δὲν πρέπει νὰ τὰ πάρη γιὰ δείγματα ἀληθινῆς νεοελληνικῆς φιλοκαλίας, παρὰ νὰ τὰ θεωρήσῃ δανεισμένα πράγματα. Εἶδεμῆ, θάβρισκε κάποια τάξη κι ὀμορφιά καὶ στὸν Πειραιᾶ. Ὅμως στὸν Πειραιᾶ, ὄχι κλασσικὰ μεγαλεῖα, ποῦ γι' αὐτὰ μῆτε ζήτημα δὲν εἶναι σήμερα, παρὰ μῆτε κοινὸ ἀνθρωπισμὸ δὲ βρῖσκει. Ἀληθινὴ γύφτικη σκάλα, μὲ καφενεῖα καὶ μὲ μαγαζιά κατάλληλα γιὰ μύγες καὶ γιὰ ποντίκια

καὶ μ' ἓνα παλιογράμι ποῦ πηγαينوφέρει τοὺς διαβάτες ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη στὴν ἄλλη, δὴν εἶδος Χάρος τοὺς πεθαμμένους.

Βγαίνει ὁ ξένος στὸ Σταθμό, καὶ τὸν πιάνει πλῆξη. Τὸ νοιώθει πῶς δὲ βρῖσκεται πιά στὴν Εὐρώπη. Δὲν ἄκουσα νὰ ξαναχτίστηκε ὁ Σταθμὸς ἀπὸ πέρσι πρόπερσι ποῦ τὸν εἶδα. Ἄν ξαναχτίστηκε, ἐλπίζω πῶς μίηκανε σὲ τάξη καὶ μερικὰ χρήσιμα μέρη. Εἶναι δυσάρεστο νάναφέρονται τὰ τέτοια, μὰ ἢ ἀνθρωποπνίχτρα ἐκείνη ἢ βόχα εὐκολὰ δὲν ξεχνιέται. (*)

Δὲν εἶναι χρόνος ποῦ ἀντάμωσα κάποιον πλούσιο καὶ φωτισμένο ἐργοστασιάρχῃ ἐδῶ πέρα, ὅτι γύρισε ἀπὸ τὸ πρῶτο του ταξίδι στὴν Ἑλλάδα. Τονε ρώτησα πῶς τοῦ φάνηκε ἡ Ἀκρόπολη, ὁ Παρθενώνας, τὸ Στάδιο. «Ὅλου αὐτὰ καλὰ» μοῦ εἶπε, «μὰ γιὰ νὰ πᾶς ὡς ἐκεῖ νὰ τὰ δῆς πρέπει νὰ περάσῃς ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ!

Ἄς προσπαθήσουμε τώρα νὰ μαντέψουμε τί νὰ εἶπε ἀργες αὐτὸς ὁ ξένος ἀπομέσα του. Κάτι τέτοιο βέβαια :

«Ἐνας λαὸς ποῦ ἀνέχεται τέτοια χάλια πρέπει νὰ εἶναι μεσαιωνικὸς ἀκόμα. Θὰ πῆς ἔχουν ξενοδοχεῖα κάμποσο ἀνθρωπινὰ στὴν Ἀθήνα, μὰ αὐτὰ εἶναι ἰδιωτικὰ πράματα, καὶ τέλος χωρὶς καλὰ ξενοδοχεῖα δὲν ἐρχόμαστε κίολας. Ἡ Πειραιώτικῃ ὁμως ἢ ἀσυστασιᾷ σημαίνει πῶς οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου δὲν ἔχουνε μῆτε φιλοκαλία μῆτε φιλοτιμία μέσα στὴν ψυχὴ τους. Ἄρα πρέπει νὰ τὰ πάρουμε γιὰ ψεύτικα πιασιλείματα τὰ ὅσα βλέπουμε στὴν πρωτεύουσά τους. Ἄπλὰ μέτρα ἀνάγκης, ἀφοῦ ἄλλιῶς δὲν ἐρχόμαστε νὰ τοὺς ἀφήσουμε τὸν παρὰ μας».

Κύριε Μιστριώτῃ καὶ συντροφία, ἐδῶ σᾶς θέλω. Νὰ βγῆτε καὶ νὰ κηρύξετε τὴν ἀληθινὴ τὴν καθαρὴ σὺνη καὶ τὴ φιλοκαλία. Ὅχι νὰ γυρεῖτε νὰ μᾶς πάρετε μὲ ταρτούφικα μέσα τὸ μόνον καθάριο καὶ γνήσιο χτήμα ποῦ μᾶς ἔμεινε, — τὴ γλώσσα μας.

A. E.

(*) ΣΗΜ. ΤΟΥ ΝΟΥΜΑΣ. Γιὰ νάμαστε δίκαιοι, πληροφοροῦμε τὸν ἀγαπημένο συνεργάτη μας πῶς καὶ ἡλεχρικῶν τράμια ἀπόχτησε ὁ Πειραιᾶς τώρα τελευταῖα κι ὁ σταθμὸς του κάπως ἀθροπίστηκε. Ὡστόσο λείπουνε καὶ πολλὰ ἀκόμα ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ γιὰ νὰ γίνῃ εὐρωπαϊκὸ λιμάνι.

ΒΓΗΚΕ ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ
ΣΤΟΝ ΙΣΚΙΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΑΝΟΥ
(15 ΔΗΓΗΜΑΤΑ)

Καὶ πουλιέται 5 δρ. στὰ Γραφεῖα μας.

(Γιὰ τοὺς συνεργητάδες τοῦ «Νουμά» δρ. 3. Στὸ ἐξωτερικὸ, μαζὶ μὲ τὰ ταχυδρ., δρ. 3,50).